

Asia: VN/13519/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvuluista annetun lain sekä eräiden niihin liittyvien lakien muuttamisesta

Lausunnonantajan organisaatio

Lausunnonantajan organisaatio

Järjestö

Sosiaalihuoltolaki

1. Ovatko kotiin annettavia palveluja koskevat säännökset (19 §, 19 a § ja 19 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

Ei [Kyseisen pykälän osalta säännöskohtaisissa perusteluissa todetaan, että sääntelyn kokonaisuus ehdotetaan uudistettavaksi kokonaan. Ehdotetun lain 19 §:ssä säädettäisiin kotihoidosta, joka yläkäsitteenä sisältäisi kotipalvelun ja johon voisi kuulua myös kotisairaanhoido. Tukipalveluista säädettäisiin lain uudessa 19 a §:ssä. Lapsiperheen oikeudesta kotipalveluun ja tukipalveluihin säädettäisiin lain uudessa 19 b §:ssä. Pykälän uudistaminen ja selkeyttäminen on tarpeen, jotta lapsiperheet saavat kansallisesti yhdenvertaisesti tarvitsemaansa lapsiperheiden kotipalvelua. On selkeää, että lapsiperheen oikeudesta kotipalveluun säädetään omassa kohdassaan, ja tältä osin uudistus on kannatettava. Kotihoito kokonaisuuden yläkäsitteenä on kuitenkin lapsiperheiden palveluiden näkökulmasta jossain määrin harhaanjohtava, sillä kotihoito ei koske lapsiperheiden palveluita. Lisäksi kokonaisuus on rakennettu selkeästi ikääntyneiden palvelutarpeista käsin. Uudistus ei näin ollen välttämättä vastaa lapsiperheiden palveluiden kehittämisen tarpeeseen riittävällä tavalla. 19 b §:ssä todetaan, että lapsiperheellä on oikeus saada perheen huolenpitotehtävän turvaamiseksi välttämättömät 19 §:n 2 momentissa tarkoitetut kotipalvelut ja 19 a §:ssä tarkoitetut tukipalvelut, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista synnytyksen, sairauden, vamman tai muun vastaavan toimintakykyä alentavan syyn taikka erityisen perhe- tai elämäntilanteen vuoksi. Viittaus 19 a §:n tukipalveluihin koskee ikääntyneille tyypillisesti tarjottavia tukipalveluja. 19 a §:ssä listatut ateriapalvelut, vaatehuoltopalvelut tai turvapalvelut eivät ole tyypillisiä lapsiperheiden palveluita. Säännöskohtaisissa perusteluissa ei kerrota, onko pykälän 19 b viittaus 19 a:n tukipalveluihin mietitty lapsiperheiden tarpeiden kannalta tarkoituksenmukaiseksi.

On tarpeen tarkastella, ovatko mainitut ikääntyneille tarkoitetut tukipalvelut juuri niitä palveluita, joita toivotaan jatkossa tarjottavan lapsiperheille. Lapsiperheiden osalta olisi tarpeen kirkastaa, mitkä ovat juuri heille tarkoituksenmukaiset tukipalvelut, jotka lainsäädännössä olisi tarpeen mainita.]

2. Kotihoitoa ehdotetaan järjestettäväksi vuorokaudenajasta riippumatta (19 §:n 3 mom.). Onko tämä mielestänne kannatettava ratkaisu?

-

3. Ovatko ns. tavallista palveluasumista koskevat säännökset (21 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

4. Onko tavallista palveluasumista koskeva pykälä tarpeeksi selkeästi muotoiltu? Jos ei, miten sitä voisi muuttaa?

-

5. Ovatko hoiva-asumista koskevat säännökset (21 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

6. Löytyisikö tehostettu palveluasuminen –termin korvaajaksi jokin parempi ehdotus kuin hoiva-asuminen? Mikä?

-

7. Ovatko ehdotetun hoiva-asumispykälän palvelun saantikriteerit tarkoituksenmukaisia ja tarpeeksi selkeitä? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

8. Ovatko turvapalvelun toteuttamista koskevat säännökset (46 a §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

9. Pitääkö turva-auttajan olla sote-ammattihenkilö, vai riittääkö että hän on koulutuksensa ja kokemuksen perusteella sopiva, kuten lakiesityksessä ehdotetaan (46 a §)?

-

10. Ovatko kotihoidon henkilöstön riittävyyden turvaamista koskevat säännökset (46 b § ja 49 b §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

11. Ovatko ns. hybridiasumista koskevat säännökset (46 c §) mielestänne onnistuneita? Jos eivät, miten muuttaisitte niitä?

-

Vanhuspalvelulaki

12. Onko mielestänne pitkäaikaisen laitoshoidon lakkauttaminen sosiaalihuollon yksiköissä iäkkäiden osalta onnistunut ratkaisu (14 §, 14 a §, 15 b §)?

-

13. Onko lakiehdotuksessa esitetty palvelusuunnitelman sisällön täsmentäminen tarpeellista (16 §)?

-

14. Onko lakiehdotuksessa esitetty omatyöntekijän tehtävien täsmentäminen tarpeellista (17 §)?

-

15. Onko lääkehoidon toteuttamista koskeva säännös mielestänne onnistunut (20 §:n 1 mom.)?

-

16. Onko mielestänne kannatettavaa, että seurantayhteenvedot julkaistaisiin toimintayksikkökohtaisina (24 a §)?

-

Koko lakipakettia koskevat kysymykset

17. Mitä haasteita näette säännösten toimeenpanossa? Onko lakiesityksellä riskejä?

-

18. Millaista tukea toivotte toimeenpanoon?

-

19. Mitä muuta haluaisitte lausua esityksestä?

Asumispalveluita koskeva pykäläkokonaisuus 21 §, 21 a §, 21 § b ja 21 § c ei oleellisesti muuta nykyistä määritelmää jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten asumispalveluista. Tyypillisesti jälkihuoltoon nuorten asumispalveluissa tulee kyseeseen tuettu asuminen, jonka määritelmä ehdotuksessa ei siis oleellisesti muutu ja ehdotus on kannatettava.

On kuitenkin tarpeen tuoda esiin, että jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten asumispalvelut ovat nykyisellään riittämättömiä. Säännöskohtaisissa perusteluissa ei tuoda esiin, onko lainvalmistelun esitöissä pyritty rakentaa pykälä jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten tarpeet huomioiden. Jatkovalmisteluissa on tarpeen kirkastaa, miten jälkihuoltoon oikeutettujen nuorten asumispalveluiden kehittämistarpeet on huomioitu.

Jatkossa asumispalveluita koskevassa lainsäädännön uusimisessa tulisi mahdollisesti huomioida muun muassa se, että kaikilta jälkihuollon nuorilta ei onnistu tukiasunnoissa asuminen. Lastensuojelun Keskusliiton Mikä jälki jää -julkaisussa todetaan, että osa nuorista tarvitsi vankempaa

tukea, jota nykyisessä palvelujärjestelmässä ei ole saatavilla. Itsenäistynyt nuori saattaisi tarvita mielenterveys- tai kehitysvammanhuollon asumispalveluita ja tukea lastensuojelun jälkihuollon sijaan. Valikoimaan kaivataan myös tukiasunnon ja asumisharjoittelun väliin sijoitettavaa asumis- ja palvelumuotoa. Käytännön työntekijät viestivät myös jälkihuoltopalveluiden piiriin tulevien nuorten lisääntyneestä huonovointisuudesta ja ongelmien kasautumisesta. Heidän mukaansa hankalimmin hoidettavia ovat sellaisten nuorten tilanteet, joihin kietoutuu sekä päihde- että mielenterveysongelmia ja niiden lisäksi mahdollisesti väkivaltaisuutta. (Pukkio & Hipp 2016.)

Falk Sonja
Lastensuojelun Keskusliitto